ג תרומת הדשן סימן י' בשם אור זרוע (דרשות סי' לו). ד שם בגמרא כ"ה. ה שם (כב:) במשנה. ו רבנו יונה (טז: ד"ה אבל) בשם רבני צרפת. ז בספר ארחות חיים (הו"ד בב"י ד"ה כתב הארחות חיים).

ערום במים צלולים ורוצה לשתות, (ז) יכסה בבגד ממטה ללבו כדי שלא יהא לבו רואה את (ג) הערוה (ח) כשיברך. גודוקא בבגד, (ט) אבל בידים לא הוי (ד) [ד] כסוי. הגה: והוא הדין אם מכסה ראשו (ה) בידיו (י) לא מקרי כסוי הראש. ועין לקמן סימן צ"א (ס"ד) (תרומת הדשן (סי' י) בשם אור זרוע (דרשות סי' לו)). * דואם היו המים (ו) (יא) עכורים שאין איבריו נראין בהם, מתר לקרות הוהוא בתוכן, והוא שלא יהא (יב) ריחן רע. (ואם אין לבו בתוך המים (יג) רק למעלה מן המים, אף בצלולים (ז) [ז] שרי) (דברי עצמו): ג ואם האדם מחבק גופו בזרועותיו, דיינינן ליה (ח) [ח] (יד) כהפסקה: ד זיש מי שאומר שהנשים (טו) יכולות לברך ולהתפלל כשהן לבושות החלוק אף על פי שאינן מפסיקות למטה (ט) (טז) מהלב. הגה: ואם הן ערומות, צריך שתהא ערוה שלהן (יז) טוחות בקרקע או שיושבות על שאר

שערי תשובה

לפי שהוא מכסה בבגד, אלא שלבו רואה ערות חברו שאינו מכסה, אסור אף שאינו חוץ למים, דמכל מקום לבו רואה: ב [ד] כסוי. עין באר היטב מה שכתב בשם פרי חדש. ומבאר בבית יוסף ושלחן ערוך סימן צ"א סעיף ד' (ד"ה וכתוב בתרומת הדשן), ובברכי יוסף (סק"ה) האריך להביא מזבחים דף (ק"ד) [כד.] וק"י (ע"א), עין שם: [ז] שרי. עין באר היטב. ועין פרי חדש שחולק בזה וסובר שבמים צלולין ולבו רואה אסור, ובברכי יוסף (סק"ו) כתב לישב וסיים כפסק מור"ם ודעמיה, והכי נקטינן: ג [ח] כהפסקה. עין

באר היטב

לערות חברו: ב (ג) הערוה. פרוש דהמים אף על פי שהם צלולים על כל פנים מהני לענין שלא יהא אסור מחמת גלוי ערוה, אלא שעדיין יש אסור משום לבו רואה את הערוה כיון שהלב עם הערוה במים, על כן צריך דוקא כסוי בגד על לבו. אבל ראשו כיון (שרואה) [שהוא] למעלה מן המים, שרי כמו שכתוב בהג"ה: (ד) כסוי. דוקא בידים דידה, אבל אם אחרים מכסים לבו בידיהם שרי. פרי חדש: (ה) בידיו. עין לעיל סימן ב' סעיף קטן ו' מה שכתבנו שם: (ו) עכורין. ואם הם צלולין, עוכרן ברגליו. ודוקא במעין שיך זה, אבל לא בכלי שאין בו עפר וטיט. מגן אברהם (סק"ד): (ז) שרי. כיון שעיניו חוץ למים ואינו מסתכל בערוה, רשב"א (כה: ד"ה והלא). מגן אברהם (סק"ה). משמע דאם מסתכל בערוה אסור. לפי זה צריך לומר דהחמירו יותר בראית עינים מבראית הלב, דבעינים אפלו הם למעלה מן המים אם מסתכל בערוה אסור לקרות, אבל בלב אם הוא למעלה מן המים אף על פי שהמים צלולים והלב רואה את הערוה, כיון שהוא למעלה מן המים והמים מפסיקין, מתר לקרות. עולת תמיד (סק"ד): ג (ח) כהפסקה. פרוש, אם עומד במים צלולים ולבו גם כן תוך המים וצריך להפסיק בין לבו לערותו, די בזה להפסיק, אף על גב דכסוי ידו לא הוי כסוי כיון דהוא חד גוף, מכל מקום הפסקה מיהא הוי. בית יוסף (ד"ה וכתב ה"ר יונה). ומהר"ם טיוולי חולק, אי כסוי דעדיף טפי מהפסק לא מהני משום דהלב ויד חד גופא הוא, כל שכן הפסק דלא מהני מזה הטעם עצמו. וכתב הפרי חדש דהכי נקטינן: ד (ט) מהלב. הטעם, דערותן למטה ואין הלב שלה יכול לראותה,

באור הלכה

לכלה אסור, דהוי כאלו הוא כלו לחוץ. ואם הוא עומד ערם במגדל של עצים ומוציא ראשו לחוץ, מסתפק הירושלמי (פ"ט ה"ב) אם דינו כבית ואהל ואסור או דינו ככלי והוי כמו מלבוש. והרבנו ירחם (נתיב יב ח"ב) פוסק בזה לקלא, אף שלא יהא לבו רואה את הערוה וכנ"ל גבי כלה. כל זה מתבאר מדברי המגן אברהם (הקדמת הסימן). ולפי זה משמע בפשיטות דאם אחד עומד ערם בתוך כלי נחשב הכלי כמו מלבוש ומהני כשמסתכל בעיניו כלפי חוץ, וכן כתב הדרישה ביורה דעה סימן ר', והט"ז (סק"ג) מחמיר בזה שם, ותמה הפרי מגדים (כאן) עליו. ומכל מקום צריך להפסיק בין לבו לערוה, דלא עדיף מכתנת:

ב * ואם היו המים עכורים שאין איבריו וכו'. ועדיף זה יותר משאם היה לבוש חלוק בלי מכנסים אף דשם גם כן אין איבריו נראין בהם מלמעלה, משום דהם דבוקים לגופו ודמו כארעא סמיכתא כדאיתא בגמרא (כה:), ומקרי על ידי זה שאין לבו רואה לערוה, ועין בסימן צ"א מגן אברהם סעיף קטן ב':

משנה ברורה

בטלית אחד והם רחוקים זה מזה, דהינו שאין בשרם נוגע, אלא שפניהם זה כנגד זה, והוא עצמו יש לו הפסק בין לבו לערוה, אף על פי כן אסור, משום דלבו רואה ערות חברו. (יא) או כגון ששניהם עומדים במים ולבו אינו רואה ערות עצמו לפי שמכסה בבגד ממטה ללבו, אלא שרואה ערות חברו שאינו מכסה, אסור אף שעיניו חוץ למים, דמכל מקום לבו רואה: ב (ז) יכסה בבגד וכו'. פרוש, (יב) דהמים אף על פי שהם צלולים, מכל מקום מהני כסוין לענין שלא יהא אסור מחמת גלוי ערוה, ובתנאי שיוציא ראשו חוץ למים ולא יסתכל בערוה כיון דהמים צלולים ונראית בהם ערותו, אלא שעדין יש אסור משום לבו רואה את הערוה כיון שהלב עם הערוה במים, (יג) על כן צריך לכסות בבגד ממטה ללבו כדי שיהיה הפסק בין לבו לערוה, והוא הדין אם חוצץ בבגד על לבו גם כן מהני וכנ"ל בסעיף א': (ח) כשיברך. והוא הדין (יד) שיכסה ראשו שלא יברך בגלוי הראש: (ט) אבל בידים וכו'. (טו) בין אם מכסה על לבו או בין לבו לערוה אם לא שמחבק בזרועותיו כדלקמן. והטעם, דאין גוף מכסה גוף. (טז) ודוקא בידים דידיה, אבל אם אחרים מכסים לבו בידיהם, שרי: (י) לא מקרי וכו'. רצונו לומר לענין שיהא מתר לברך או להוציא מפיו שאר דברי קדשה. ועין לעיל בסימן ב' ולקמן סימן צ"א במשנה ברורה (סי' ב ס"ק יב, סי' צא סק"י): (יא) עכורים. ואם הם צלולין, עוכרן ברגליו. אודוקא בקרקע שיך זה, אבל לא בכלי שאין בו עפר וטיט, כן כתב המגן אברהם (סק"ד). אבל באור זרוע סימן קכ"ח כתב דאפלו ברוחץ את עצמו בגיגית שיך זה: (יב) ריחן רע. עין לקמן סימן פ"ו (ס"א) ובמשנה ברורה שם (סק"א): (יג) רק למעלה וכו'. דהמים מקרי הפסק בין לבו לערוה. ויזהר גם כן שעיניו יהיו חוץ למים ולא יסתכל בערוה וכנ"ל, דלא עדיף מערוה בעששית המבאר בסימן ע"ה סעיף ה' דאסור: ג (יד) כהפסקה. פרוש, אם עומד במים צלולים ולבו גם כן תוך המים וצריך להפסיק בין לבו לערותו, די בזה להפסיק. (יז) אף על גב דכסוי בעלמא בידיו מבאר בסעיף ב' דלא מהני, זה עדיף טפי, והטעם כיון שאין דרכן של בני אדם לחבק עצמן כך והוא עושה כן, מקרי הפסקה אף דהוא חד גוף, וכן הסכימו (יח) האחרונים, דלא כמהר"ם טיוולו ופרי חדש שמחמירין בזה. וכשהוא הולך בחלוק בלא מכנסים והוא מדביק בידיו על חלוקו על הלב או מתחת לבו כדי להפסיק בין לבו לערוה, גם לדידהו שרי: ד (טו) יכולות לברך וכו'. הטעם, דערותן למטה מאד ואין הלב שלה יכול לראותה, ומכל מקום אם הן עומדות ערמות יש בהן אסור אחר, דהינו אסור גלוי ערוה, לא מצד הלב, אלא מצד שנאמר (דברים כג טו) 'ולא יראה בך ערות דבר', ואסורה לברך, אלא צריכה שתהא יושבת וכמו שכתב רמ"א על זה, שעל ידי ישיבתה פניה שלמטה מכסים ואין ערותה נראית. ומה שכתב הרמ"א דאז אין לבן רואה ערוה שלהן, הוא לאו דוקא לבן, דלבן בלאו הכי אינו רואה ערותן, אלא על שלא תהא בגלוי ערוה לגמרי קאמר, וטעות סופר הוא, וצריך לומר ואז 'אינו נראה' ערוה שלהן [אחרונים]: (טז) מהלב. והב"ח (ס"ב) חולק וסבירא ליה דגם באשה בעינן הפסקה בין לב לערוה אפלו כשיש לה מלבוש, (יט) אבל שאר האחרונים הסכימו לפסק השלחן ערוך. ועין ביורה דעה סימן ר' דמסקי הט"ז (סק"ג) והש"ך (סק"א) שם דלפי מה שפסק השלחן ערוך פה דאין שיך באשה לבה רואה את הערוה, מתרת לברך ברכת הטבילה כשהיא עומדת בתוך המים אף שהיא עדין ערמה, דמשום גלוי ערוה אין בזה דהמים נחשבין כמו כסוי. ויותר טוב שיהיה לבה למעלה מן המים, דזה שרי אף באיש וכמו שכתב רמ"א בהג"ה בסעיף ב', או שתחבק זרועותיה להפסיק בין לבה לערוה, וכן פסק החכמת אדם (כלל קכא סי"ד), והוא הדין אם עוכרת ברגליה שלא יהא איבריה נראין בהם, זה לכלי עלמא מהני. ואם יש עוד נשים ערמות עומדות בבית הטבילה, פשוט דצריכה בעת הברכה להחזיר פניה וגופה מהן, ואף אם נימא דמקום המקוה הוא רשות בפני עצמו, לא מהני, כדמוכח לקמן בסימן ע"ט סעיף ב' עין שם: (יז) טוחות. רצונו לומר דבוקות ומכסות בהקרקע, ומה שאין כן באיש דלא שיך זה כי הביצים והגיד בולטין. ועין במגן אברהם לקמן סימן ר"ו (סק"ה)

שער הציון

(יא) ב"ח (ס"ב): ב (יב) בית יוסף (ד"ה היה ישן): (יג) כן מתבאר מלחם חמודות (פ"ג אות קיד) ואליה רבה (סק"א) ושארי אחרונים: (יד) חיי אדם (ח"א כלל ד ס"ט): (טו) לבוש ולחם חמודות (שם אות קיג) ואליה רבה (סק"ד) ומאמר מרדכי (סק"ב) וברכי יוסף (סק"ז) וכן משמע מדרך החיים (דין ממה צריך להזהר בק"ש סל"ה), ודלא כפרישה (סק"א) ולבושי שרד: (טז) פרי חדש ושארי אחרונים: ג (יז) לחם חמודות (שם) ואליה רבה (שם) וברכי יוסף (שם) ומאמר מרדכי (שם): (יח) לבוש וברכי יוסף (שם) ודרך החיים (שם סל"ח) והגר"ז (ס"ד) וחיי אדם (שם) ושארי אחרונים: ד (יט) הט"ז (סק"ד) והש"ך (יו"ד סי' ר סק"א) והגר"ז (ס"ה) ושלחן שלמה (ס"א) ומגן גבורים (שלטי הגבורים סק"ו) ושארי אחרונים:

ליקוטי דברי הרב: א] וכן בשו"ע הרב (ס"ג) כתב כהמג"א שהרוחץ במים צלולין שבכלי אי אפשר לעוכרן.

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah

דָּבָר, דְּאָז אֵין לִבָּן רוֹאֶה עֶרְוָה שֶׁלָּהֶן, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בָּאִישׁ (בית יוסף (ד"ה כתב בארחות חיים) בשם ארחות חיים ועיין לקמן סימן ר"ו סעיף ג'): **ה** [ח]שְׁאָר אֵבָרָיו (יח) רוֹאִים אֶת הָעֶרְוָה, מֻתָּר. אֲבָל אִם (יט) [ט]אֵיזֶה מֵאֵבָרָיו נוֹגֵעַ בֵּין בְּעֶרְוָתוֹ בֵּין בְּעֶרְוַת חֲבֵרוֹ, אָסוּר לִקְרוֹת קְרִיאַת שְׁמַע אוֹ [י]לְהִתְפַּלֵּל. וְיַרְכוֹתָיו שֶׁהָעֶרְוָה שׁוֹכֶבֶת עֲלֵיהֶן, צָרִיךְ לְהַפְסִיקָן (י) בְּבֶגֶד אוֹ לְהַרְחִיקָן בְּעִנְיָן שֶׁלֹּא יִגַּע (כ) [כ]הַגִּיד בָּהֶם: **ו** [ל]הָיְתָה טַלִּיתוֹ חֲגוּרָה עַל מָתְנָיו לְכַסּוֹתוֹ (כא) מִמָּתְנָיו וּלְמַטָּה, (כב) אַף עַל פִּי שֶׁמִּמָּתְנָיו וּלְמַעְלָה הוּא עָרוֹם, (כג) מֻתָּר לִקְרוֹת (יא) קְרִיאַת שְׁמַע, אֲבָל לְהִתְפַּלֵּל אָסוּר עַד שֶׁיְּכַסֶּה (כד) לִבּוֹ:

ח שָׁם בַּגְּמָרָא כ"ה. ט לְפֵרוּשׁ הָרַב רַבֵּנוּ יוֹנָה (טז: ד"ה והלכתא) וְהָרֹא"שׁ (פ"ג סי' נ) וְאָרְחוֹת חַיִּים (סי' לז) בְּשֵׁם הָרַאֲבַ"ד. י רַבֵּנוּ יְרוּחָם (נתיב ג ח"ד). כ בֵּית יוֹסֵף (ד"ה ושאר איבריו). ל שָׁם בַּגְּמָרָא כ"ד (ע"ב) וְכ"ה (ע"א).

עה לְהִזָּהֵר מִגִּלּוּי וְשֵׂעָר וְקוֹל אִשָּׁה בִּשְׁעַת קְרִיאַת שְׁמַע, וְכֵן שֶׁלֹּא לִקְרוֹתָהּ כְּנֶגֶד הָעֶרְוָה. וּבוֹ ו' סְעִיפִים:

א * [א]טֶפַח מְגֻלֶּה (א) בְּאִשָּׁה (א) * בְּמָקוֹם שֶׁדַּרְכָּהּ (ב) לְכַסּוֹתוֹ, אֲפִלּוּ הִיא (ג) אִשְׁתּוֹ, (ד) אָסוּר לִקְרוֹת קְרִיאַת שְׁמַע (ב) כְּנֶגְדָּהּ. הַגָּה: וְיֵשׁ אוֹמְרִים דַּוְקָא בְּאִשְׁתּוֹ, (ה) אֲבָל (ו) בְּאִשָּׁה אַחֶרֶת אֲפִלּוּ (ז) פָּחוֹת (ג) מִטֶּפַח הָוֵי עֶרְוָה

א בְּרָכוֹת כ"ד (ע"א).

בְּאֵר הֵיטֵב

וּמִכָּל מָקוֹם אִם הֵן עוֹמְדוֹת עֲרֻמּוֹת יֵשׁ בָּהֶן אִסּוּר אַחֵר, דְּהַיְנוּ אִסּוּר גִּלּוּי עֶרְוָה, לֹא מִצַּד הַלֵּב, אֶלָּא מִצַּד שֶׁנֶּאֱמַר (דברים כג טו) 'לֹא יִרְאֶה בְךָ עֶרְוַת דָּבָר', מִשּׁוּם הָכִי אִם הֵן עוֹמְדוֹת עֲרֻמּוֹת צְרִיכָה שֶׁתְּהֵא יוֹשֶׁבֶת כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַמָ"א עַל זֶה. אֶלָּא שֶׁמָּה שֶׁכָּתַב הָרַמָ"א דְּאָז אֵין לִבָּן רוֹאֶה עֶרְוָה שֶׁלָּהֶן, הוּא לָאו דַּוְקָא לִבָּן, דְּלִבָּן בְּלָאו הָכִי אֵינוֹ רוֹאֶה עֶרְוָתָן, אֶלָּא עַל שֶׁלֹּא תְּהֵא בְּגִלּוּי עֶרְוָה לְגַמְרֵי קָאָמַר, וְטָעוּת סוֹפֵר הוּא וְצָרִיךְ לוֹמַר וְאָז 'אֵינוֹ נִרְאֶה' עֶרְוָה שֶׁלָּהֶן. ט"ז (סק"ד), מָגֵן אַבְרָהָם (סק"ח), עוֹלַת תָּמִיד (סק"ט). וְהַבַּ"ח (ס"ב) חוֹלֵק, וּסְבִירָא לֵיהּ דְּגַם בְּאִשָּׁה בָּעִינַן הַפְסָקָה בֵּין לֵב לָעֶרְוָה אֲפִלּוּ כְּשֶׁיֵּשׁ לָהּ מַלְבּוּשׁ. וְט"ז חוֹלֵק עָלָיו וּפָסַק לְהַתִּיר כְּמוֹ שֶׁכָּתַב הַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ עַיֵּן שָׁם, וְעַיֵּן בְּיוֹרֶה דֵּעָה סִימָן ר' (ס"א). [וְעַיֵּן בְּסֵפֶר אֵלִיָּהוּ רַבָּה (סק"ו) שֶׁמְּקַיֵּם הַגִּרְסָא בַּשֻּׁלְחָן עָרוּךְ וְאָז אֵין לִבָּן רוֹאֶה כוּ' דִּבְנָשִׁים נַמִּי שַׁיָּךְ לִבָּן רוֹאֶה עֶרְוָתָן, אֶלָּא דְּכֵיוָן שֶׁעֶרְוָתָן לְמַטָּה חָשׁוּב לְבִישַׁת חָלוּק כְּהַפְסָקָה. וְהֶעֱלָה בְּסִפְרוֹ לְיוֹרֶה דֵּעָה (סק"א) טַעַם לְמִנְהַג הַנָּשִׁים דִּמְבָרְכִין עַל הַטְּבִילָה בַּמַּיִם מִשּׁוּם דְּעַל הָרֹב לִבָּן חוּץ לַמַּיִם, אָכֵן אִם הַלֵּב בַּמַּיִם, צְרִיכָה לְכַסּוֹת אוֹ לְחַבֵּק בִּזְרוֹעוֹתֶיהָ, עַיֵּן שָׁם]: **ה** (י) **בְּבֶגֶד.** וְכָתַב הַבֵּית יוֹסֵף (ד"ה ושאר איבריו), וּמַשְׁמַע לִי דְּלֹא מִקְרֵי עֶרְוָה לְעִנְיָן זֶה אֶלָּא הַגִּיד עַצְמוֹ, דְּאִי נָגַע בְּיָדָיו אָתֵי לִידֵי הִרְהוּר, אֲבָל בִּנְגִיעַת הַכִּיס לֵית לָן בָּהּ, דַּאֲפִלּוּ אִי הָוֵי נוֹגֵעַ בְּיָדָיו לֹא אָתֵי לִידֵי הִרְהוּר. עַד כָּאן. וּמַהֲרַ"ם טִיטוּלִי חוֹלֵק וּסְבִירָא לֵיהּ דְּכִיס נַמִּי מִקְרֵי עֶרְוָה לְעִנְיָן זֶה וְתַרְוַיְהוּ אֲסִירֵי. עַיֵּן יַד אַהֲרֹן (הגב"י) וּבְגִנַּת וְרָדִים בְּגַן הַמֶּלֶךְ סִימָן (קנ"א) [קכ"א]: **ו** (יא) **קְרִיאַת שְׁמַע.** לְפִי שֶׁאֵינוֹ מְדַבֵּר לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בִּתְפִלָּה שֶׁצָּרִיךְ לַעֲמֹד בְּאֵימָה וּבְיִרְאָה וְלִרְאוֹת עַצְמוֹ כְּאִלּוּ עוֹמֵד בִּפְנֵי הַמֶּלֶךְ וּמְדַבֵּר עִמּוֹ:

א (א) **בְּאִשָּׁה.** אִם לְבוּשָׁהּ דַּק וּמִתְחַזֵּי בָּשָׂר מִתּוֹכָהּ אָסוּר. הֲלָכוֹת גְּדוֹלוֹת (הל' ברכות פ"ג). מָגֵן אַבְרָהָם (ריש הסימן): (ב) **כְּנֶגְדָּהּ.** הָרַבֵּנוּ יוֹנָה (יז. ד"ה ערוה) מֵקֵל דְּאֵינוֹ אָסוּר אֶלָּא כְּשֶׁמִּסְתַּכֵּל בָּהּ, אֲבָל בִּרְאִיָּה בְּעָלְמָא מֻתָּר. עַיֵּן בֵּית יוֹסֵף (ד"ה טפח). וְלֹא נְהִירָא, אֶלָּא בְּכָל עִנְיָן אָסוּר. בַּ"ח (ס"א). וְכֵן הוּא מַשְׁמָעוּת הַפּוֹסְקִים, עַיֵּן עוֹלַת תָּמִיד (סק"א): (ג) **מִטֶּפַח.** בַּ"ח (שם) חוֹלֵק וּסְבִירָא לֵיהּ דַּאֲפִלּוּ בְּאִשָּׁה אַחֶרֶת נַמִּי אֵין אִסּוּר אֶלָּא דַּוְקָא בְּטֶפַח, אֲבָל פָּחוֹת מִטֶּפַח שָׁרֵי, עַיֵּן שָׁם. לִכְאוֹרָה לִדְבָרָיו צְרִיכִים עִיּוּן מַה שֶּׁכָּתַב

שַׁעֲרֵי תְשׁוּבָה

בְּאֵר הֵיטֵב. וְעַיֵּן פְּרִי חָדָשׁ מַה שֶּׁכָּתַב שֶׁיֵּשׁ לָחוּשׁ דִּלְמָא מִשְׁתְּלֵי כִּדְאָמְרִינַן (שבת קכ:) גַּבֵּי שֵׁם כָּתוּב עַל בְּשָׂרוֹ. וּבְבִרְכֵּי יוֹסֵף (סק"ז) כָּתַב לְיַשֵּׁב רְאָיָתוֹ וְכָתַב חִלּוּק נָכוֹן, דְּהָתָם כֵּיוָן דִּבְעֵי לְמֶעְבַּד עֻבְדָּא בְּנַפְשֵׁהּ לִפְשֹׁט וְלִטְבֹּל וְעָיֵל וְשָׁב אִידֵי דְּטָרִיד בַּעֲבִידְתֵּהּ חָיְשִׁינַן דְּמִשְׁתְּלֵי, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בָּזֶה רוֹצֶה לִקְרוֹת קְרִיאַת שְׁמַע וּמֵחֲמַת זֶה חוֹבֵק יָדָיו לְכַסּוֹת אוֹ לְהַפְסִיק וְאֵינוֹ עוֹשֶׂה מַעֲשֶׂה אַחֵר כִּי אִם הַקְּרִיאַת שְׁמַע אוֹ הַבְּרָכָה שֶׁבִּשְׁבִילָהּ הוּא עוֹשֶׂה כֵּן, אֵין חֲשַׁשׁ שֶׁיִּשְׁכַּח בֵּין בִּבְרָכָה דַּהֲוֵי זְמַן מוּעָט וּבֵין בִּקְרִיאַת שְׁמַע, עַיֵּן שָׁם:

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

דְּדַעְתּוֹ דְּאַף אִם הָעֲגָבוֹת נִרְאִין אֵין לְהַקְפִּיד, [א]דַּעֲגָבוֹת אֵין בָּהֶן מִשּׁוּם עֶרְוָה, וְכֵן מַשְׁמַע קְצָת מִבֵּאוּר הַגְּרָ"א, וּבְאֵלִיָּה רַבָּה (סק"ה) פָּסַק דַּעֲגָבוֹת יֵשׁ בָּהֶן מִשּׁוּם עֶרְוָה: **ה** (יח) **רוֹאִים אֶת וְכוּ'.** רְצוֹנוֹ לוֹמַר, וְלֹא בָּעִינַן שֶׁיְּהֵא מְכַסֶּה לְהָעֶרְוָה בִּפְנֵי עַצְמוֹ בְּאֵיזֶה דָּבָר כְּדֵי שֶׁלֹּא יִרְאוּהָ הָאֵיבָרִים: (יט) **אֵיזֶה מֵאֵיבָרָיו.** (כ) דִּגְזְרִינַן נְגִיעַת שְׁאָר אֵיבָרָיו מִשּׁוּם נְגִיעַת יָדָיו וּנְגִיעַת יָדָיו שֶׁלֹּא יָבֹא לִידֵי הִרְהוּר: (כ) **הַגִּיד בָּהֶם.** אֲבָל (כא) [ב]בִּנְגִיעָה דְּכִיס אֵין לְהַקְפִּיד, דְּאֵין לָחוּשׁ בּוֹ מִשּׁוּם הִרְהוּר, וְהַמְדַקְדְּקִין (כב) מְדַקְדְּקִין גַּם בָּזֶה כִּי יֵשׁ חוֹלְקִין. וּבְדִיעֲבַד יָצָא אֲפִלּוּ אִם נָגַע הַגִּיד בְּהַיְרֵכַיִם [פְּרִי מְגָדִים (א"א סק"ט) לְדַעַת הַפְּרִי חָדָשׁ הַמּוּבָא לְעֵיל בְּסִימָן ע"ג בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה סָעִיף קָטָן ד']: **ו** (כא) **מִמָּתְנָיו וּלְמַטָּה.** רְצוֹנוֹ לוֹמַר, אֲפִלּוּ רַק עַד לְמַטָּה מֵעֶרְוָתוֹ, דִּבְזֶה דַּי מִדִּינָא לִקְרִיאַת שְׁמַע, אֲבָל לִתְפִלָּה צָרִיךְ שֶׁיְּהֵא מְכֻסֶּה כָּל גּוּפוֹ: (כב) **אַף עַל פִּי וְכוּ'.** (כג) בִּמְקוֹם הַדְּחָק, דְּאִי לָאו הָכִי אֵין נָכוֹן לְכַתְּחִלָּה לַעֲשׂוֹת כֵּן אֲפִלּוּ בְּאֵיזֶה בְּרָכָה, וְכָל שֶׁכֵּן בִּקְרִיאַת שְׁמַע: (כג) **מֻתָּר לִקְרוֹת.** כֵּיוָן שֶׁעֶרְוָתוֹ מְכֻסָּה וְגַם הַטַּלִּית מַפְסֶקֶת בֵּין לִבּוֹ לָעֶרְוָה: (כד) **לִבּוֹ.** הוּא הַדִּין (כד) כָּל גּוּפוֹ, וְנָקַט לִבּוֹ אַיְּדֵי דְּרֵישָׁא, דִּבְקְרִיאַת שְׁמַע אֵין צָרִיךְ לְכַסּוֹת לִבּוֹ. וְטַעַם דִּתְפִלָּה חֲמוּרָה, לְפִי שֶׁבִּתְפִלָּה צָרִיךְ לִרְאוֹת אֶת עַצְמוֹ כְּעוֹמֵד לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ וּמְדַבֵּר עִמּוֹ שֶׁצָּרִיךְ לַעֲמֹד בְּאֵימָה, אֲבָל בִּקְרִיאַת שְׁמַע אֵינוֹ מְדַבֵּר לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ:

א (א) **בְּמָקוֹם שֶׁדַּרְכָּהּ.** (א) מִפְּנֵי שֶׁזֶּה מֵבִיא לָאָדָם לִידֵי הִרְהוּר כְּשֶׁמִּסְתַּכֵּל בּוֹ, בִּכְלַל עֶרְוָה הִיא, וְאָסוּר לִקְרוֹת אוֹ לְהַזְכִּיר שׁוּם דָּבָר שֶׁבִּקְדֻשָּׁה נֶגֶד זֶה כְּמוֹ נֶגֶד עֶרְוָה מַמָּשׁ. (ב) וּלְפִי מַה שֶּׁבֵּאַרְנוּ לְקַמָּן סָעִיף ו' (ס"ק כט) בְּשֵׁם הָאַחֲרוֹנִים דְּנֶגֶד עֶרְוָה מַמָּשׁ אָסוּר אֲפִלּוּ בְּעוֹצֵם עֵינָיו עַד שֶׁיַּחֲזִיר פָּנָיו, הוּא הַדִּין בָּזֶה. [ג]וְיֵשׁ מַתִּירִין בָּזֶה אִם הוּא נִזְהָר מִלִּרְאוֹת כְּלָל. וּכְשֶׁאִי אֶפְשָׁר בְּעִנְיָן אַחֵר, נִרְאֶה דְּיֵשׁ לִסְמֹךְ עַל זֶה: (ב) **לְכַסּוֹתוֹ.** אֲבָל פָּנֶיהָ וְיָדֶיהָ (ג) כְּפִי הַמִּנְהָג שֶׁדַּרְכָּהּ לִהְיוֹת מְגֻלֶּה בְּאוֹתוֹ מָקוֹם, (ד) וְכֵן בְּפַרְסוֹת רֶגֶל עַד הַשּׁוֹק [וְהוּא עַד הַמָּקוֹם שֶׁנִּקְרָא קְנִיא בִּלְשׁוֹן אַשְׁכְּנַז] בְּמָקוֹם שֶׁדַּרְכָּן לֵילֵךְ יָחֵף, מֻתָּר לִקְרוֹת כְּנֶגְדוֹ, שֶׁכֵּיוָן שֶׁרָגִיל בָּהֶן אֵינוֹ בָּא לִידֵי הִרְהוּר, וּבְמָקוֹם שֶׁדַּרְכָּן לְכַסּוֹת, שׁוֹקָן טֶפַח כְּמוֹ שְׁאָר גּוּף הָאִשָּׁה, (ה) אֲבָל זְרוֹעוֹתֶיהָ וְשׁוֹקָהּ אֲפִלּוּ רְגִילִין לֵילֵךְ מְגֻלֶּה כְּדֶרֶךְ הַפְּרוּצוֹת, אָסוּר: (ג) **אִשְׁתּוֹ.** וְלָכֵן (ו) צָרִיךְ לִזָּהֵר בְּשָׁעָה שֶׁמֵּינֶקֶת וּמְגַלָּה דַּדֶּיהָ שֶׁלֹּא לְדַבֵּר אָז שׁוּם דִּבְרֵי קְדֻשָּׁה: (ד) **אָסוּר לִקְרוֹת.** עַיֵּן בִּפְרִי מְגָדִים (מש"ז סק"א) שֶׁהֵבִיא דֵּעוֹת לְעִנְיָן דִּיעֲבַד בָּזֶה אִם צָרִיךְ לַחֲזֹר וְלִקְרוֹת כְּמוֹ לְעִנְיָן עֶרְוָה גְּמוּרָה, וּבְדֶרֶךְ הַחַיִּים (דין ממה שצריך להרחיק בק"ש סל"ז) מַשְׁמַע דַּאֲפִלּוּ בְּדִיעֲבַד צָרִיךְ לַחֲזֹר וְלִקְרוֹת. וּמִכָּל מָקוֹם נִרְאֶה לִי דִּכְשֶׁלֹּא נִתְכַּוֵּן לְהִסְתַּכֵּל (ז) אֵין לְהַחְמִיר בְּדִיעֲבַד לַחֲזֹר וְלִקְרוֹת אַף בְּאִשָּׁה אַחֶרֶת: (ה) **אֲבָל וְכוּ'.** עַיֵּן בְּנִשְׁמַת אָדָם (ח"א כלל ד סק"א) שֶׁכָּתַב דִּלְכָלֵי עָלְמָא זֶה לֹא הָוֵי אֶלָּא מִדְּרַבָּנָן וּמְהַנֵּי בָּזֶה עֲצִימַת עֵינַיִם, וְכֵן בְּשֵׂעָר אִשָּׁה הַמְבֹאָר בְּסָעִיף ב': (ו) **בְּאִשָּׁה אַחֶרֶת.** (ח) בֵּין פְּנוּיָה בֵּין אֵשֶׁת אִישׁ: (ז) **פָּחוֹת מִטֶּפַח.** [ד]וְאִם הַשּׁוֹק מְגֻלֶּה, (ט) יֵשׁ אוֹמְרִים דַּאֲפִלּוּ בְּאִשְׁתּוֹ וּפָחוֹת מִטֶּפַח אָסוּר לִקְרוֹת נֶגְדָּהּ, שֶׁהוּא מְקוֹם הִרְהוּר יוֹתֵר מִשְּׁאָר

בֵּאוּר הֲלָכָה

א * **טֶפַח מְגֻלֶּה וְכוּ'.** עַיֵּן בְּסֵפֶר שֻׁלְחַן שְׁלֹמֹה (ס"א) שֶׁכָּתַב **דְּשִׁיעוּר זֶה שַׁיָּךְ אֲפִלּוּ בִּקְטַנָּה מִבַּת שָׁלֹשׁ וְאֵילָךְ שֶׁהִיא רְאוּיָה לְבִיאָה, וְאִם הִיא בִּתּוֹ הוּא מֵאַחַת עֶשְׂרֵה שָׁנָה וְאֵילָךְ** וּכְדִלְעֵיל בְּסִימָן ע"ג (ס"ד) עַיֵּן שָׁם:

* **בְּמָקוֹם שֶׁדַּרְכָּהּ וְכוּ'. עַיֵּן בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה** (סק"א) **שֶׁכָּתַבְנוּ דְּאָסוּר אֲפִלּוּ בַּעֲצִימַת עֵינַיִם, כֵּן כָּתַב בְּסֵפֶר חַיֵּי אָדָם** (ח"א כלל ד ס"ב) **וְכֵן מַשְׁמַע מִבֵּאוּר הַגְּרָ"א** בְּסָעִיף זֶה בְּהַגָּ"ה דִּמְדַמֶּה עִנְיָן זֶה לְהָא דְּבְסָעִיף ו' עַיֵּן שָׁם. **וּמַה שֶּׁכָּתַבְנוּ דְּיֵשׁ מַתִּירִין, הוּא מֵהַבַּ"ח** (ס"א) **וּפְרִי מְגָדִים** בְּמִשְׁבְּצוֹת זָהָב אוֹת ב' עַיֵּן שָׁם. וְהַחַיֵּי אָדָם הוֹכִיחַ בְּנִשְׁמַת אָדָם שֶׁלּוֹ (שם סק"א) דְּגַם לְהָרַמְבַּ"ם (פ"ג הט"ז) יֵשׁ לְהָקֵל בַּעֲצִימַת

שַׁעַר הַצִּיּוּן

ה (כ) בֵּית יוֹסֵף (ד"ה ושאר איבריו): (כא) בֵּית יוֹסֵף (שם): (כב) דֶּרֶךְ הַחַיִּים (שם סל"ו), וְעַיֵּן בְּאֵר הֵיטֵב (סק"י): **ו** (כג) תְּבוּאוֹת שׁוֹר (סי' א ס"ק עא) הוּבָא בְּשַׁעֲרֵי תְשׁוּבָה (סי' צא סק"ב): (כד) בַּ"ח (סי' צא ס"ג) וְאֵלִיָּה רַבָּה (סק"ז): **א** (א) לְבוּשׁ וּפְרִי מְגָדִים (א"א ריש הסימן) (ב) עַיֵּן בְּבֵאוּר הֲלָכָה (ד"ה במקום שדרכה): (ג) חַיֵּי אָדָם (ח"א כלל ד ס"ב): (ד) פְּרִי מְגָדִים (מש"ז סק"א) וְחַיֵּי אָדָם (שם): (ה) כֵּן כָּתַב אֵלִיָּה רַבָּה (סק"ב) בְּשֵׁם הָרוֹקֵחַ (סי' שכד) עַיֵּן שָׁם וְהַחַיֵּי אָדָם (שם), וְכֵן מוּכָח בִּכְתֻבּוֹת ע"ב עַמּוּד ב' דְּהוּא דַּת יְהוּדִית עַיֵּן שָׁם: (ו) חַיֵּי אָדָם (שם ס"ז): (ז) עַיֵּן בְּבֵית יוֹסֵף (ד"ה טפח) בְּשֵׁם הָרַבֵּנוּ יוֹנָה (יז. ד"ה ערוה) וְעַיֵּן בַּ"ח (ס"א): (ח) פְּרִי מְגָדִים (שם) וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים: (ט) בַּ"ח (ס"ב) וְט"ז (סק"א):

לִיקוּטֵי דִּבְרֵי הָרַב: א] וכן משמע בשו"ע הרב (סי' עה ס"ב). **ב]** בשו"ע הרב (ס"ו) סתם כדעה הראשונה שבנגיעת בשר בכיס אין לחוש. **ג]** ובשו"ע הרב (ס"א) כתב: ויש מתירין אם אינו מסתכל בו אפילו רואה אותו בהעברה בעלמא, וכל שכן אם מעצים עיניו ואינו רואהו כלל שמותר ואי"צ להחזיר פניו, ויש לסמוך על דבריהם כשאי אפשר בענין אחר. וכתב עוד, שי"א שלא אמרו טפח אלא באשתו אבל כנגד אשה אחרת אפילו פחות מטפח מגולה אסור לקרוא אפילו בלי הסתכלות, ואין דבריהם עיקר, שאין לאסור בזה בלי הסתכלות. **ד]** וכתב בשו"ע הרב (ס"א) שנכון לחוש לדבריהם.

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah